

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเติบโตของเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนและที่สำคัญคือประชาชนทุก ๆ คน ต้องมีจิตสำนึกและความตระหนักในปัญหาดังกล่าว การที่จะสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีได้จะต้องเริ่มมาจากโรงเรียน โดยโรงเรียนควรมีบทบาทในการเน้นผู้เรียนเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ปัญหาเชิงวิจัย หรือกระบวนการแก้ปัญหา โดยควรมีการรณรงค์อย่างจริงจังเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมในสังคมให้สอดคล้องกับสิ่งที่เรียนในโรงเรียน จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร โดยฝึกความกล้าแสดงออกทางความคิด กล้าพูด กล้ารับผิดชอบและหาเทคนิควิธีต่างๆ ที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ ควรมุ่งเน้นด้านระเบียบวินัยและควรเสริมประสิทธิภาพของครูให้สูง และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม (กรมวิชาการ, 2536)

รัฐได้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจึงได้กำหนดนโยบายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมไว้ว่าให้มีการส่งเสริม และสนับสนุนบทบาทของครอบครัว ชุมชน สถาบันอื่น ๆ และสื่อมวลชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษา การอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้กรมสามัญศึกษาซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติในช่วงอายุ 12 - 17 ปี ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไข และป้องกันปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ จะเห็นได้ว่าในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) รัฐได้กำหนดให้มีการเร่งรัดการพัฒนาเยาวชนของชาติ ตลอดจนประชาชนทั่วไปให้มีจิตสำนึกและพฤติกรรมในการฟื้นฟู อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยกิจกรรมต่างๆ เช่นการสนับสนุนให้โรงเรียนรณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ไข และป้องกันปัญหาภาวะมลพิษด้านน้ำ อากาศ และเสียงในโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง การรณรงค์และประชาสัมพันธ์

โดยตรงแก่ประชาชนทั่วไป ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ การสนับสนุนโรงเรียนให้ส่งเสริมนักเรียนปลูกและอนุรักษ์ไม้ยืนต้น และการสนับสนุนโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาในห้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับบัญญัติ 10 ประการ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่ว่า โรงเรียนที่ได้มาตรฐานจะต้องมีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติโดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรักสามัคคี รวมทั้งการจัดให้โรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ มีแหล่งน้ำ มีป้อมน้ำ ไร่ฝุ่นและไร่ผลภาวะ

การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาจิตได้สำนึก ด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นแก่เยาวชน ซึ่งการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมน่าจะประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ การสร้างความพร้อมให้เกิดความตระหนักโดยใช้วิกฤติการณ์ทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นคนในสังคมเป็นสิ่งกระตุ้นเร้าทางจิตอารมณ์ เพื่อให้เกิดความกังวลที่ผูกพันกับปัญหาสิ่งแวดล้อม การป้อนข้อมูล และสร้างการรวมตัวของความคิดแก้ปัญหา โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งกระตุ้นความคิดเพื่อให้เกิดการซึมซับและการรวมตัวของความคิดในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การฝึกการวางแผน และนำไปปฏิบัติโดยให้แนวริเริ่มแก้ปัญหา และการวางแผนโครงการเป็นตัวกระตุ้นเร้าการปฏิบัติและให้เสริมแรง โดยจัดให้มีการประเมินผลด้วยตนเองขณะดำเนินงาน เพื่อเป็นการปรับปรุงและประเมินงานขั้นสุดท้ายเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งการประเมินผลนี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคงตัวแห่งพัฒนาการของจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมอันนำไปสู่การมีพฤติกรรมการพัฒนา และการรักษาสิ่งแวดล้อมที่สม่ำเสมอ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ จรรยา กลางณรงค์, 2534) นอกจากนี้ เทพนม เมืองแมน (2536) ยังได้กล่าวถึงบทบาทของเยาวชนในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไว้ว่า เยาวชนควรสนใจติดตามข่าวคราวด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางสื่อสารมวลชน อ่านตำหรับตำราและสนทนากับผู้รู้ทางด้านนี้ ร่วมกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตรที่โรงเรียน จัดตั้งชมรมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน และมีกิจกรรมเรียนและเลือกอาชีพด้านอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งควรพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่บ้านเป็นการเริ่มต้น และพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนต่อไป

อย่างไรก็ตาม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียน จะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์ ได้โรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น เรียบง่าย สดชื่นสงบ แจ่มใส มีชีวิตชีวา วัสดุ อาคารสถานที่ ได้รับการดูแลและมีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะ

ให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ย่อมจะทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพลในการทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจแจ่มใส รักสวยรักงาม รักความสะอาด รักความสงบ เรียบง่ายและรักความร่มรื่นไปด้วย ซึ่งถือได้ว่าคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรจะเกิดขึ้นในตัวนักเรียนจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องพยายามจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ดี เพื่อประโยชน์ในการที่เด็กจะได้พัฒนาตนเอง ให้เต็มความรู้ความสามารถ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในโรงเรียนอย่างแนบแน่น เนื่องจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนจะส่งผลกระทบต่อผู้ที่ได้สัมผัสโดยตรง ซึ่งหากผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดสภาพของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนดี สิ่งที่จะเป็นผลกระทบและผลของการกระทบก็จะออกมาในแนวทางที่ดีและในทางที่กลับกันหากโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ดี สิ่งที่จะไปกระทบและผลของการกระทบก็จะออกมาในแนวทางที่ไม่ดีเช่นกัน ซึ่งอาจจะเป็นการเสียสุขภาพทางกาย หรือเสียสุขภาพทางจิตได้ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ภายในโรงเรียน

การที่จะจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ดีและมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นผู้นำสถานศึกษา ซึ่งจะสามารถพัฒนาและกระตุ้นบุคลากรอื่น ๆ ให้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีสภาพแวดล้อม และการเรียนการสอนที่ดี บทบาทของผู้บริหารที่จะเอื้ออำนวยต่อการรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์นโยบาย การจัดทำแผนปฏิบัติงานที่เป็นระบบเพื่อนำมาปฏิบัติ ส่งเสริมบุคลากรจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ดูแลให้ความช่วยเหลือและให้ขวัญกำลังใจ ประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ๆ และยกย่อง ชมเชย ประกาศเกียรติคุณบุคลากรที่มีผลงานดี ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน เพื่อสรรหาโรงเรียนดีเด่นด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมของกรมสามัญศึกษา เรื่องการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา (สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี, 2538)

จังหวัดนนทบุรี เป็นหนึ่งในห้าจังหวัดปริมณฑล (นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร และปทุมธานี) ที่เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และปัจจุบันจังหวัดนนทบุรีได้พัฒนา และมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ทำให้ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอันเกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร โรงงาน

อุตสาหกรรม การขยายตัวของชุมชนและการจราจรติดขัด จึงเป็นผลต่อเนื่องให้เกิดปัญหามลพิษ จากขยะมูลฝอย มลพิษทางน้ำ รวมทั้งมลพิษทางอากาศและเสียง ซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ นี้ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงปัญหามลพิษดังกล่าวที่เกิดขึ้น จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนได้ หากไม่ได้รับการแก้ไข อย่างทันที่วงที่ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จึงได้ประกาศกำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัด นนทบุรีเป็นเขตควบคุมมลพิษเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2538 อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหามลพิษ ต่าง ๆ เหล่านี้ จะประสบผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าภาครัฐหรือเอกชน และที่สำคัญที่สุดคือ ประชาชนทุกคน ทุกสาขาอาชีพ ทุกเพศ และทุกวัย ที่จะต้องมีจิตสำนึก และความตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งจะต้องให้ความร่วมมืออย่างจริงจังในการแก้ไข ปัญหามลพิษดังกล่าว

จังหวัดนนทบุรีได้ตระหนักถึงปัญหามลพิษดังกล่าวที่เกิดขึ้นเช่นกัน จึงได้กำหนด โครงการสร้างจิตสำนึกในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยจะจัดกิจกรรมประชา- สัมพันธ์เคลื่อนที่เพื่อเผยแพร่สิ่งพิมพ์ แผ่นพับ วิดีทัศน์ สำหรับรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมให้กับ ประชาชน จัดกิจกรรมฝึกอบรมการใช้สารเคมี และยาปราบศัตรูพืช แก่กลุ่มเกษตรกรรวมทั้ง ดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เยาวชนได้เข้าใจและตระหนัก ถึงความสำคัญในการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะได้ร่วมกันเฝ้าระวังบำบัดและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม โดยจะดำเนินการฝึกอบรมให้กับเยาวชนในโรงเรียนทุกโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดของสำนักงานสามัญ ศึกษา จังหวัดนนทบุรี ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (2539-2541) และจะ มีส่วนในการให้ความรู้ ความเข้าใจและความตระหนัก ในความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจะมีส่วนช่วยในการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษของจังหวัดนนทบุรีได้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานจังหวัดนนทบุรี, มปป.)

ดังนั้นเพื่อให้มีความสอดคล้องกันระหว่างแนวทางการดำเนินงานของกรมสามัญศึกษา กับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์และรณรงค์แก้ไขปัญหามลพิษของจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัย จึงได้สนใจที่จะทำการศึกษา เรื่อง การบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี เพื่อที่จะสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาปรับปรุงการ บริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อเป็นการช่วยกันรณรงค์ แก้ไขปัญหามลพิษในจังหวัดนนทบุรีให้ลดน้อยลง อันจะเป็นผลสืบเนื่องให้มีการพัฒนาที่ ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในเขตจังหวัดนนทบุรี มีจำนวนทั้งหมด 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสตรีนนทบุรี โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม โรงเรียนปากเกร็ด โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี โรงเรียนศรีบุญยานนท์ และโรงเรียนบางบัวทอง

3.2 ในการวิจัยเรื่องการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยนำเกณฑ์การประเมินด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์ และรักษาสิ่งแวดล้อมของกรมสามัญศึกษา เรื่อง การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษามาเป็นแนวทาง ดังต่อไปนี้

- 1) การประชาสัมพันธ์นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม
- 2) การวิเคราะห์นโยบายสู่แนวปฏิบัติ
- 3) การสร้างเสริมบุคลากรให้เกิดความตระหนักในคุณค่า และร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม
- 4) การมีบุคลากรรับผิดชอบในเรื่องสิ่งแวดล้อม
- 5) การจัดทำแผนปฏิบัติการ การนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือ
- 6) การยกย่องชมเชยบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นในการรณรงค์ และรักษาสิ่งแวดล้อม
- 7) การร่วมมือ/ประสานงานกับโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

4. คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน โดยนำเกณฑ์การประเมินด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์ และรักษาสิ่งแวดล้อมของกรมสามัญศึกษา เรื่องการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษามาเป็นแนวทาง ดังต่อไปนี้

- 1) การประชาสัมพันธ์นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม
- 2) การวิเคราะห์นโยบายสู่แนวปฏิบัติ
- 3) การสร้างเสริมบุคลากรให้เกิดความตระหนักในคุณค่า และร่วมกันรักษา

สิ่งแวดล้อม

- 4) การมีบุคลากรรับผิดชอบในเรื่องสิ่งแวดล้อม
- 5) การจัดทำแผนปฏิบัติการ การนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือ
- 6) การยกย่องชมเชยบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นในการรณรงค์ และรักษา

สิ่งแวดล้อม

- 7) การร่วมมือ/ประสานงานกับโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

4.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีทั้งหมด 7 โรงเรียน คือ โรงเรียนสตรีนนทบุรี โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม โรงเรียนปากเกร็ด โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี โรงเรียนศรีบุญยานนท์ และโรงเรียนบางบัวทอง

4.3 ผู้บริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือรับผิดชอบในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายต่างๆ อาจารย์ผู้ทำหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชา นายกสภาคผู้ปกครองและครู หัวหน้าหมวดกิจกรรม อาจารย์ผู้ทำหน้าที่ประธานหรือหัวหน้าโครงการและกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อาจารย์หัวหน้าระดับชั้น หัวหน้างานอาคารสถานที่ ประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน นักเรียนผู้ทำหน้าที่ประธานชุมนุมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและรองประธานชุมนุมฯ และหัวหน้านักการภารโรงของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 5.1 การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงการบริหารสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาในการ

บริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี

5.2 ผลการวิจัยนี้ จะสามารถนำไปเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้มีคุณภาพดี และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

6. วิธีดำเนินการวิจัย

6.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือรับผิดชอบในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายต่าง ๆ อาจารย์ผู้ทำหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชา นายกสมาคมผู้ปกครองและครู หัวหน้าหมวดกิจกรรม อาจารย์ผู้ทำหน้าที่ประธาน หรือหัวหน้าโครงการและกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อาจารย์หัวหน้าระดับชั้น หัวหน้างานอาคารสถานที่ ประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน นักเรียนผู้ทำหน้าที่ประธานชุมนุมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและรองประธานชุมนุมฯ และหัวหน้านักการภารโรงของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 โรงเรียน ซึ่งได้แก่ โรงเรียนสตรีนนทบุรี (นบ) โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม (ขภ) โรงเรียนปากเกร็ด (ปก) โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ (บส) โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (สกน) โรงเรียนศรีบุญยานนท์ (สบ) และโรงเรียนบางบัวทอง (บท) รวมจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 241 คน โดยแบ่งกลุ่มประชากรเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มผู้บริหารงานสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าหมวดวิชา และนายกสมาคมผู้ปกครองและครู มีจำนวน 129 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ประกอบด้วย หัวหน้าหมวดกิจกรรม อาจารย์ผู้ทำหน้าที่ประธานหรือหัวหน้าโครงการด้านสิ่งแวดล้อม อาจารย์หัวหน้าระดับชั้น หัวหน้างานอาคารสถานที่ ประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน นักเรียนผู้ทำหน้าที่ประธานชุมนุมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม และรองประธานชุมนุม และหัวหน้านักการภารโรง มีจำนวน 112 คน

ข้อมูลจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย 241 คน จำแนกตามกลุ่ม ตำแหน่งและโรงเรียน ได้ดังตารางต่อไปนี้

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบวิเคราะห์เอกสาร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.2.1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ปัญหาในการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ในการสัมภาษณ์จะแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้แบบสัมภาษณ์ชุดเดียวกัน ประชากร 2 กลุ่มประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการ หัวหน้าหมวดวิชาและนายกสมาคมผู้ปกครองและครู

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ปฏิบัติงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ประกอบด้วย หัวหน้าหมวดกิจกรรม อาจารย์หัวหน้าโครงการสิ่งแวดล้อม อาจารย์หัวหน้าระดับชั้น อาจารย์หัวหน้างานอาคารสถานที่ ประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน (นักเรียน) ประธานชุมนุมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (นักเรียน) รองประธานชุมนุมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม หัวหน้านักการภารโรง

6.2.2 แบบสังเกตมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสังเกตจากหลักฐานที่ปรากฏตามความเป็นจริงเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

6.2.3 แบบวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียนมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบเติมข้อความ โดยพิจารณาจากแผนงาน การดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

6.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

6.3.1 ผู้วิจัยจะนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึง อธิบดีกรมสามัญศึกษา และนำหนังสือขอความร่วมมือจากกรมสามัญศึกษาถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษานานาชาติใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 7 โรงเรียน

6.3.2 ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงประเด็น

6.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลดังกล่าวมาสรุปประเด็น จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลจากแบบสังเกต ผู้วิจัยจะนำข้อมูลดังกล่าวมาสรุปประเด็น จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
3. ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยจะนำข้อมูลดังกล่าวมาสรุป ประเด็น จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา

6.4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยอัตราส่วนร้อยละ (percentage)

6.5 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในรูปของตาราง ประกอบคำบรรยาย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตและแบบวิเคราะห์เอกสาร ในรูปของความเรียง

7. ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

7.1 บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัยและลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิจัย

7.2 บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา แนวทางการประเมินการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.3 บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย การศึกษาค้นคว้า ข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

7.4 บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

7.5 บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

7.6 รายการอ้างอิง

7.7 ภาคผนวก